

**OBECNÁ PSYCHOLOGIE I.
PSYCHOLOGIE KOGNITIVNÍCH PROCESŮ
PSY 105**

DENNÍ STUDIUM

Určeno pro:

denní bakalářské studium psychologie, primárně pro 1. ročník studia.

Realizace:

v podzimním semestru akad. roku 2013-14, přednáška 1x/14 dní, cvičení skupin A v týdnu s přednáškou (sudé týdny), cvičení sk B+C v týdnu bez přednášky (liché týdny)

Vyučující: Mgr. Miroslav Šípula ([miro\(zavináč\)fss.muni.cz](mailto:miro(zavináč)fss.muni.cz))

Konzultace: viz osobní vizitka vyučujícího v ISu (<http://www.is.muni.cz/lide/?uco=8530>); kdykoliv po předchozí domluvě e-mailem; konzultace prostřednictvím e-mailu a v diskusní skupině předmětu - průběžně

Požadavky k zápočtu a zkoušce

Pro získání kreditů je třeba získat **zápočet** a úspěšně absolvovat **zkoušku**.

Zápočet, tj. možnost přistoupit ke zkoušce, student/-ka získá za:

1. **vypracování písemné práce** (viz „*Požadavky k písemné práci*“, bodově hodnoceno – viz „*Bodový systém hodnocení*“)
2. podíl na vytváření **databáze testových otázek** v e-learningovém systému ELF (<https://elf.phil.muni.cz/elf2> - předmět PSY105) Podrobné informace k tomuto úkolu, termíny odevzdání a podmínky náhrad za nesplnění některé části úkolu budou zveřejněny tamtéž.
3. **aktivní účast na seminářích** (bodově hodnoceno - viz „*Bodový systém hodnocení*“)
4. **účast na semináři na téma diagnostiky kognitivních procesů** - 2 hod přednáška + 2 hod cvičení v rámci inovace předmětu - (viz *oddíl Harmonogram*)

Pozn: Úkoly a termíny uvedené v systému ELF jsou závazné a jsou nedílnou součástí tohoto syllabu. Doporučujeme také min. jednou týdně sledovat diskuse v diskusních fórech předmětu v systému ELF.

Všechny povinné úkoly musí být splněny nejpozději 7 dní před plánovaným termínem zkoušky (popř. termínem, na který je student/-ka přihlášen/-a).

Zkouška má podobu písemného testu (bodově hodnoceno – viz „*Bodový systém hodnocení*“).

Průběžný test

Student/-ka má přibližně v polovině semestru možnost získat zvláštní bodové hodnocení (bonus 3 body) za úspěšné zvládnutí průběžného znalostního testu. Absolvování testu je nepovinné. Forma, podmínky a termín budou upřesněny po domluvě.

Termín, způsob odevzdání a formální náležitosti písemné práce:

Písemná práce bude přijata **ve vytištěné podobě** na sekretariátu katedry, může být vložena do osobní schránky vyučujícího (u dveří pracovny) nebo může být odeslána na adresu katedry poštou. **Pro účely prevence plagiátorství student/-ka odevzdá i elektronickou kopii práce do systému Elf – podrobnosti viz níže.**

Pro **titulní stranu práce** je nejvhodnější použít vzor na webu katedry (http://psych.fss.muni.cz/files/titulni_strana.docx). Pokud student/-ka vytvoří vlastní titulní stranu, vždy na ní budou uvedeny minimálně tyto údaje: celé jméno, identifikační číslo - UČO, název a kód předmětu, datum odevzdání.

Termín odevzdání příp. odeslání dle poštovního razítka: **pondělí 4. 11. 2013**. Práce **výjimečně odevzdané nebo poštou odeslané po tomto termínu budou přijaty s podmínkou srážky 2 bodů za každý den zpoždění**. **Nejpozději v den odevzdání (odeslání) student/-ka vloží (zcela shodnou) elektronickou verzi práce do systému Elf. Hodnocena bude pouze vytištěná verze práce.**

Práce odevzdané v termínu budou mít při vyhodnocování přednost před pracemi odevzdanými se zpožděním (a bodovou ztrátou). Předpokládaným termínem vyhodnocení a vrácení okomentovaných prací je datum posledního cvičení (*viz oddíl Harmonogram*). U prací odevzdaných se zpožděním není termín vyhodnocení zaručen.

V případě časové nouze (např. při dokončování práce v termínu odevzdání a později) je možné použít jako doklad o datu dokončení práce její vložení do systému Elf, ovšem pouze za podmínky, že bude vytištěná (zcela shodná) kopie práce odevzdána nebo poštou odeslána následující pracovní den. Při dodržení této podmínky bude uznáno dřívější datum odevzdání (tj. datum vložení práce do Elfu). Při nesplnění této podmínky bude rozhodující pouze datum odevzdání (odeslání) vytištěné verze práce.

V případě, že práce nespĺňuje některou z podmínek zadání, má student právo na opravu práce do termínu stanoveného vyučujícím. Od bodového hodnocení opravené práce budou odečteny 4 body (jako kompenzace časového zvýhodnění při zpracování a zvýhodnění dodatečnými konzultacemi oproti ostatním studentům).

Práce bude vytvořena výhradně pro předmět PSY105, tj. text práce se nesmí shodovat s textem nebo nápadně podobat textu, který vznikl pro účely jiného předmětu. Odevzdáním práce student/-ka stvrzuje, že je výhradním autorem/kou textu, respektuje řádné způsoby citace, bere na vědomí, že práce bude uložena v elektronickém archívu předmětu a původnost práce bude prověřena systémy pro odhalování plagiátů.

Příklady prací budou k dispozici v systému ELF.

Požadavky k písemné práci

Základním požadavkem písemné práce je provedení původního (tj. vlastního, v rámci možností studenta 1-2. ročníku originálního) experimentu z obecné psychologie - kognitivní procesy podle následující struktury:

Minimální počet znaků: 7200 (= 4 normostrany)

Minimální počet zkoumaných osob (ZO): 10

1. **Teoretický úvod** - uvedení do problematiky experimentu, klíčová slova, starší poznatky z této oblasti, vazby na hypotézy
2. **Hypotézy** - jednoznačně formulované, spíše nižší počet - nejlépe jedna kvalitní
3. **Metoda**
  - 3a. **Soubor** - popis vzorku zkoumaných osob, počet osob, průměrný věk, vzdělání, pohlaví a další relevantní charakteristiky
  - 3b. **Metody** - popis průběhu experimentu, popis použitých metod - testové metody, dotazníky atd.
4. **Výsledky** - přehledné uvedené všech výsledků, nejlépe grafické zobrazení - tabulky a grafy řádně okomentované

5. **Diskuse** - interpretace výsledků, konfrontace s jinými výzkumy podobného zaměření, nedostatky výzkumu, doporučení pro další projekty, možná aplikace výsledků

6. **Literatura**

7. Přílohy - použité předlohy, popř. ukázka produktů zkoumaných osob

Poznámky:

Pozor na správně citované prameny (bližší informace o standardních formách citací v odborně-psychologické literatuře najdete např. v citačním manuálu IS MU (viz APA styl citací):

http://is.muni.cz/do/rect/el/estud/prif/ps11/metodika/web/ebook_citace_2011.html nebo v pokynech pro přispěvatele časopisu Československá psychologie <http://cspych.psu.cas.cz/pokyny.html>).

Ověřte si, že víte, co je to experiment (zejména manipulace s proměnnými, kontrola podmínek experimentu, adekvátní zařazení kontrolní skupiny). Mějte na paměti, že provádíte experiment z kognitivní psychologie.

Požadovaná struktura práce není samoučelná – odpovídá obvyklé podobě publikovaných výzkumných studií a diplomových prací.

Pro inspiraci a vytvoření přehledu dosavadních poznatků lze mj. použít učebnice experimentální psychologie (viz literatura) nebo internet (doporučujeme). V případě specifických témat může být internet jediným adekvátním a z časového hlediska nejefektivnějším pramenem. S trochou trpělivosti a přesnou představou o klíčových pojmech (zřejmě nejnáročnější požadavek) jistě najdete relevantní informace. Existují internetové vyhledávače s výhradně psychologickou tematikou, databáze časopisecké literatury (odkazy např. na www stránkách <http://library.muni.cz/ezdroje> nebo na stránkách Ústřední knihovny FSS <http://knihovna.fss.muni.cz/index.php?sekce=31>), do nichž mají studenti FSS plný volný přístup, databáze s omezeným anonymním přístupem, v nichž můžete získat abstrakt článku apod. Pravděpodobně i v tomto roce bude prodloužena licence na databáze PsychInfo a PsychArticles: viz <http://psych.fss.muni.cz/aktuality/databaze-psycinfo-a-psycarticles>

Přehledy výzkumů na vybrané téma najdete i v učebnicích experimentální psychologie např. v knize Experimentálna psychológia uvedené v přehledu literatury.

Logiku výzkumného postupu a srozumitelnost textu, tabulek, grafů raději konzultujte s někým nezasvěceným. Často je autor práce procesem tvorby natolik zahlcen, že mu veškeré detaily připadají samozřejmé a neuvědomí si, že by měly být výslovně sděleny. I dobrý projekt tak může být znehodnocen nedostatečným, nepřehledným či nejasným popisem.

Můžete použít vlastních kreativních metod, technik, pokud budou jejich principy řádně podepřeny argumenty.

Příklady prací najdete v e-learningovém systému Elf (<http://www.phil.muni.cz/elf> - předmět PSY105). Zde budou také vyhrazena **diskusní fóra pro diskusi o písemné práci a předmětu obecně.**

Před odevzdáním práce se můžete pokusit ji sami ohodnotit stejným způsobem, jakým bude hodnocena vyučujícími - konfrontovat její výslednou podobu s těmito hodnotícími kritérii:

1. Prokazuje teoretický úvod dostatečnou **orientaci v tématu**?
2. Je **literatura citována správně**?
3. Není teoretický úvod **jen výčtem definic pojmů**?
4. Není teoretický úvod **mnohem obecnější než hypotéza**?
5. **Vyplývá hypotéza z teoretického úvodu**?
6. Neobjevují se v **hypotéze pojmy, které jsou nejednoznačné** - nebyly definovány?
7. Je hypotéza **jednoznačně formulována**? Nevyplývá z jiného zamlčeného předpokladu?
8. Není **potřeba eliminovat nežádoucí vliv jiné proměnné**?
  - a) **např. vliv očekávání**

Příklad: Daný lék ve zkoumané skupině působí vymizení bolesti hlavy. Nepůsobí každá podaná látka v dané situaci vymizení bolesti hlavy – vlivem sugesce / autosugesce? Jiné (**kontrolní**) skupině proto podám jako „lék“ neúčinný přípravek - tzv. placebo - při zachování naprosto stejných podmínek a srovnám výsledky obou skupin.
  - b) **např. vliv časové souslednosti - únavy, zácviky**

Příklad: Sleduji rychlost čtení textu vytištěného na modrém (1) a červeném (2) pozadí. Pokud bude výkon ve druhém úkolu nižší, nemusí to znamenat, že zpomalení čtení způsobila červená barva pozadí, ale jen prostá únava, ztráta zájmu o úkol, pokles soustředění. Vyšší výkon ve druhém úkolu může naopak kromě aktivačního vlivu červené barvy svědčit i o vlivu zácviky, ztráty trémy, lepším soustředění pozornosti. Abychom zabránili podobným pochybnostem, je třeba vliv pořadí prezentace podmínek eliminovat – např. polovina souboru tak může obdržet text na červeném pozadí v první fázi, druhá polovina ve druhé fázi experimentu, každá osoba souboru čte text na červeném pozadí jednou v prvním, podruhé ve druhém pořadí apod.
9. Jsou uvedeny **všechny znaky zkoumaného souboru, které by mohly hrát v tématu nějakou roli**? Jsou zkoumaná a kontrolní skupina srovnatelné z tohoto hlediska?
10. Je popis **metody – postupu srozumitelně popsán**? (Rozuměl by mu laik?)
11. Jsou jednotlivé **kroky zdůvodněny**? (Např.: „Zkoumané osobě je o účelu experimentu podána nepravdivá informace.“ – bez dalšího vysvětlení a logické spojitosti s dalšími kroky.)
12. Neobjevují se v popisu metody – postupu **pojmy, které nebyly nikde definovány**? (Např. „předložím zkoumaným osobám slova s cizím významem“)
13. Jsou výsledky přehledně prezentovány v **tabulce a grafu**?
14. Jsou tabulky a grafy **srozumitelně popsány**? Je jasné, co uvedené hodnoty a zkratky znamenají?
15. Může čtenář **díky tabulkám a grafům rychle jednoznačně zjistit, zda hypotéza byla či nebyla potvrzena**? Týkají se hypotézy nebo popř. výzkumné otázky? (např. Hypotéza zní: „Absolventi kurzu rychločtení budou dosahovat nižších reakčních časů.“, v tabulce a grafu jsou však, kupodivu, prezentovány rozdíly mezi výsledky mužů a žen nebo výsledky pro každou osobu zvlášť. Správně – z tabulek a grafů je zřetelný rozdíl mezi výkony skupin - např. průměrná reakční doba skupiny rychločtenářů a skupiny běžných čtenářů)
16. Nemohou být výsledky interpretovány spíše jako **důsledek očekávání, únavy nebo zácviky než jako důsledek experimentálních podmínek**? Byl tento možný vliv omezen? Jak? (např. vykonávání činnosti v různém pořadí, zařazení kontrolní skupiny)
17. Jsou vyčerpány **všechny možnosti, jak vysvětlit výsledky**? Nedaly by se vysvětlit i jinak?
18. Jsou správně identifikovány **příčiny a následky**? Lze určit příčinu a následek?
19. Je jasné, do jaké míry je možné výsledky **zobecnit i na jiné situace, osoby**?
20. Neobjevují se v seznamu použité literatury jen učebnice, encyklopedie, slovníky?

1. Obecná psychologie – vztahový rámec, základní přístupy - kognitivní psychologie, základní kategorie lidské psychiky

- psychika, mysl, duše, duch, osobnost, vztah mysli a těla (*body-mind problem*), polarity vědomí – nevědomí, prožívání – chování, procesy – obsahy, procesy – stavy; kognitivní, emocionální a motivační psychické procesy
- psychofyzika, asocianismus (behaviorismus), gestalt-přístup, kognitivní přístup, psychika jako systém zpracování a využívání informací, umělá inteligence
- epistemologie, gnoseologie, informace, kognice, kognitivní věda, kognitivní disonance, kognitivní mapa, kognitivní struktura, kognitivní schéma, kognitivní styl, metakognice, skutečnost objektivní a subjektivní, systém otevřený a zavřený
- historický kontext kognitivní psychologie, kognitivní revoluce v psychologii
- vědomí – vývoj zkoumání, základní pojmy (vigilance, lucidita, somnolence, sopor, koma, vědomí (*consciousness*) vs. uvědomování (*awareness*), kontinuita vědomí, vliv „já“, proměnlivost, účelnost), funkce vědomí (sledování, ovládání, význam pro adaptaci, osobní identitu...), změněné stavy vědomí, teorie vědomí (jedna osobně nejbližší), spánek a snění, úzký vztah vědomí - pozornost

Literatura:	strany	počet stran
Učebnice obecné psychologie	19-26, 42-48, 52-53, 55-75, 87-99	37
Úvod do kognitivní psychologie	14-32	18
Kognitivní psychologie	19-45	27
The Essence of Cognitive Psychology	3-18	15

1. a) Vnímání, poznávání

- senzorické procesy, vjemy, senzitivita, charakteristika podstaty zraku, sluchu, čichu, hmatu, chuti z hlediska fyziologického a psychologického, proprioreceptory, visceroreceptory, transdukce
- psychofyzika – vnitřní, vnější, Weber-Fechnerův zákon, absolutní počitkový práh, rozdílový práh, charakteristiky vnímání: subjektivita, adaptabilita, konstantnost, podstata a druhy konstant, selektivita, syntéza a integrace, anticipace – vztah ke kognitivní mapě, cyklus vnímání, percepční schémata, apercepce a vliv zkušenosti, očekávání a motivace; interpretace podnětů, rozpoznávání - vzestupné a sestupné strategie, vliv kontextu, gestalt-zákony vnímání; vztah, znaky a význam figury a pozadí; kognitivní styly kt. souvisí se stylem vnímání (závislost – nezávislost na poli, vyostřování – uhlazování, percepční – intuitivní typ) tělesné schéma
- specifické percepční fenomény: negativní paobrazy, iluze, klamy, pareidolie, Purkyňův fenomén, vnímání pohybu (skutečného, zdánlivého, fí-fenomén, indukovaný pohyb, pohybový následný efekt (indukovaný pohyb sebe sama), autokinetická iluze, Plateauova spirála), vnímání vzdálenosti a hloubky (plošné překrývání, perspektiva, stereoskopické vidění, gradient struktury, pohybová paralaxa, význam stínu,...), tachistoskopické expozice různých předloh, synestézie (fotismy, fonismy), Stroopův efekt a jeho vztah k jiným kognitivním procesům, percepční obrana a souvislost s obecnějším mechanismem popření, teorie vnímání: počitková, celostní, tvarová, vztahová, informační, vývoj vnímání, projekce, halucinace, tzv. podprahové vnímání

Literatura:	strany	počet stran
Učebnice obecné psychologie	100-158	58
Kognitivní psychologie	133-179	46
Úvod do kognitivní psychologie	33-71	38
Psychology – učební text	224-248, 253-270	41
Moderní psychologie	136-145	9
Základy psychologie	227-256, 266-273	36
Psychologie	137-172	35
Psychologie	173-211	38

b) Pozornost

- definice, vlastnosti pozornosti: selektivita, kapacita, intenzita, stabilita, oscilace, pozornost spontánní (bezděčná, pasivní - orientační reflex) vs. záměrná (úmyslná, aktivní), distribuce pozornosti, typy: fixující, fluktuující, úzká, široká, dělení pozornosti, dvojohňnsková pozornost, faktory ovlivňující upoutání pozornosti – vnitřní a vnější, nejpůsobivější vnější a vnitřní podněty upoutávající p.vztah k procesu vydělování figury a pozadí, teorie pozornosti a jejich omezení, apercepce, poruchy pozornosti (hypoprosexie, hyperprosexie, aprosexie, paraprosexie) automatické výkony, Stroopův efekt, *chunks* („uzly“), metody zkoumání pozornosti, neurofyzilogický základ (bdělost a aktivace – retikulárně-aktivační systém-RAS)

Literatura:	strany	počet stran
Učebnice obecné psychologie	77-87	10
Kognitivní psychologie	89-131	42
Úvod do kognitivní psychologie	72-87	15
Cognitive Psychology	129-153	24
Moderní psychologie	136-145	9
Základy psychologie	146-152	6
Psychologie	192-196	4
Psychologie – poznej sám sebe	155-168	13
Psychology	248-253	5

2. Představy, představivost, fantazie, tvořivost, mentální reprezentace v rámci představivosti

- pozice představ v kontextu kognitivních procesů, typické znaky představ, asociace, asociční zákony, asocianismus, Galtonovo zkoumání představivosti, apercepce, asociční experiment, fantazie, imaginace, eidetické představy, anticipační představy, paměťové představy, obrazotvornost, perseverace, typy představivosti, tzv. denní snění, role „potlačených představ“ v psychoanalýze, imaginace (prostorová inteligence) jako jedna z inteligencí (Gardner)

- rozdíl mezi paměťovými a fantazijními představami, vymezení představivosti a fantazie, vztah ke kognitivní, emoční, konativní složce (p.jako podněty k akci), osobnostnímu, sociálnímu rámci, fantazie jako předpoklad tvořivosti, fantazie jako únik, fantazie jako svoboda prožívání, tzv. magické myšlení

- vymezení tvořivosti, vztah k osobnosti (a jejím jednotlivým složkám), role představivosti, fantazie a tvořivosti v psychoterapii, „způsoby vynalézání“, různá pojetí tvořivosti, vertikální a laterální myšlení, role dominant

- na pomezí představivosti a paměti - mentální reprezentace: analogová škola (Kosslyn, shoda některých vlastností představ a vjemů, možnost manipulace s představami, kognitivní mapy, prohlížení představ (*scanning*), mentální rotace, transformace představ, využití např. v mnemotechnice), propoziční škola (Pylyshyn, základní jednotky mentálních reprezentací –

propozice, soudy vyjádřitelné verbálně), t. dvojího kódování (Paivio, verbální – neverbální, imaginativní, zákl. jednotky logogeny - imageny)

Literatura:	strany	počet stran
Učebnice obecné psychologie	230-261	31
Kognitivní psychologie	241-283	42
Úvod do kognitivní psychologie	88-98	10
Kapitoly z kognitivní psychologie	142-165	23
Základy psychologie	269-297	28

3. a) Paměť, mentální reprezentace v rámci paměti, reprezentace a organizace poznatků

- definice paměti, klasifikace forem paměti: senzorický registr – ultrakrátkodobá paměť, krátkodobá paměť (charakteristiky: délka, kapacita - *chunks*, fonologická smyčka, význam opakování, mnemotechnika), dlouhodobá paměť, úmyslná, bezděčná (explicitní, implicitní), specifická, nespecifická, mechanická, logická, epizodická, sémantická, deklarativní, procedurální), schémata, scénáře, sémantická síť; typy paměťových procesů (dělení podle obsahu, charakteru zpracovávané informace, modality), základní fáze paměťového procesu a jejich typy (kódování, retence, reprodukce - spontánní vybavení vs. znovupoznání), teorie vysvětlující paměťové procesy (K.H. Pribram, neurofyziologické pojetí, neuronové sítě), reprezentace informace v paměti (enaktivní, ikonická, symbolická), experimentální výzkum paměti (H. Ebbinghaus, křivka zapomínání, sériový poziční efekt – efekt primárnosti, efekt novosti, Bartlett – rekonstrukční povaha vybavování s využitím schémat a důsledky v praxi), principy zapomínání, proaktivní, retroaktivní, selektivní interference, „*tip-of-the-tongue*“ fenomén, transfer, vztah paměti k ostatním kognitivním procesům, vliv emocí a motivace na všechny fáze paměťového procesu, efekt nedokončených úkolů, amnézie – retrogradní, anterogradní, konfabulace, falešné vzpomínky

Literatura:	Strany	počet stran
Učebnice obecné psychologie	193-229	36
Kognitivní psychologie	181-240, 285-316	90
Kapitoly z kognitivní psychologie	98-129	31
Cognitive Psychology	298-326, 247-274	55
Moderní psychologie	124-135	11
Základy psychologie	363-393	30
Psychologie	301-343	42

b) Učení

- definice učení (v širším, užším smyslu), druhy učení (subhumánní rovina - klasické podmiňování, operantní podmiňování – pokus a omyl, principy posilování a trestů, tvarování; habituace, imprinting, latentní učení, vhléd, imitace, instrumentální učení, diskriminační, explorační, skupinové učení, jen humánní rovina: bezděčné, záměrné, senzomotorické, verbální, pojmové, problémové, sociální), psychologie učení, přeučení, teorie učení (asocianismus - Herbart, Ebbinghausovy pokusy, behaviorismus - Watson, Thorndike, neobehaviorismus - Skinner, Tolman, Hull, kognitivistické pojetí - Piaget), internalizační procesy a důsledky v praxi

Literatura:	strany	počet stran
Učebnice obecné psychologie	159-192	33
Kapitoly z kognitivní psychologie	130-141	11
Základy psychologie	393-412	19
Psychologie	265-300	35

4 a) Myšlení, metakognice, usuzování, rozhodování, řešení problémů, kreativní řešení problémů

- definice myšlení, abstrakce, pojem a jeho charakteristiky, soud, úsudek, symbol, znak, kategorie, subjekt, predikát, indikátor, shoda, podobnost, rozdílnost, předmětné uspořádání, ideogenetický problém, konkrétní, názorné, abstraktní myšlení, indukce, dedukce, analýza, syntéza, konvergentní, divergentní myšlení, myšlenkové operace a jejich druhy, anticipační schéma, inkubace, intuice, efekt atmosféry, fenomén „flow“ a jeho kognitivní aspekty, kognitivní disonance, blábol, blud, verifikace, kategorizace, integrace pojmů, myšlení a kognitivní mapa, vztah myšlení k ostatním kognitivním procesům, osobnosti, teorie myšlení, vývoj myšlení (principy a fáze dle Piageta), rozum, intelekt, inteligence – různá pojetí

- usuzování -induktivní, deduktivní, model, analogie, rozhodování – klasický přístup, současné přístupy, nejběžnější heuristické rozhodovací přístupy, teorie sociálního usuzování, kontinuum analytické vs. intuitivní myšlení, potenciál „čočkového modelu“, kritické myšlení, problém, řešení problému, kreativní řešení problému, algoritmy, heuristické strategie, faktory ovlivňující řešení problému, mentální nastavení, funkční fixace, kogn. styly ovlivňující myšlení flexibilita – rigidita, reflexivita – impulzivita, závislost – nezávislost na poli, zaostřování – vyhlazování..., vztah inteligence – odbornost, tvořivé myšlení, typické etapy tvůrčí činnosti, magické myšlení

Literatura:	strany	počet stran
Učebnice obecné psychologie	262-304	42
Úvod do kognitivní psychologie	99-131	32
Kapitoly z kognitivní psychologie	166-187	21
Kognitivní psychologie	385-465	80
Moderní psychologie	153-160	7
Psychologie	344-363, 373-383	29
Základy psychologie	298-341	36
Psychology	313-352	39
Psychologie – poznej sám sebe	311-380	69

b) řeč, jazyk

- psycholingvistika, jazykový znak, komunikátor, komunikant, slovo-pojem-objekt, smyslová a obsahová stránka jazyka, vztah jazyka a světa, podmínky fungování znaků, integrace jazyka a myšlení, rozlišení smyslu a významu slova, vliv různých druhů kontextů, emocionální kontext, fonémy, morfémy, gramatika, syntax, semiotika, sémantika, konotace – denotace, sémantický diferenciál (potence, aktivita, hodnocení), tvorba vět, pragmatika, součinnost jazyka a myšlení, teorie vztahu jazyka a myšlení např. J.Piageta, L.Vygotského, J.Brunera, vnitřní řeč, verbální vyjadřování emocí, řeč jako předpoklad vztahu, Sapir-Whorfova hypotéza

Literatura:	strany	počet stran
Učebnice obecné psychologie	305-318	13
Základy psychologie	306-318	12
Kognitivní psychologie	317-383	66
Encyklopedie obecné psychologie	283-286	3
Psychology	353-410	57
Psychologie	358-373	15

5. Vztah mezi kognitivními procesy a emočním prožíváním, kognitivní procesy v rámci osobnosti, kognitivní vývoj v rámci osobnosti

Literatura:	strany č.	počet stran
dle vlastního výběru, např:		
Emoce	140-153	13
Kognitivní psychologie (Eysenck...)	585-626	41

Základní literatura:

Poznámka: Tučně jsou vytištěny tituly uvedené v jednotlivých kapitolách osnovy jako příklady použitelných zdrojů.

Atkinsonová, R. L., Atkinson, R. C., Smith, E. E., Bem, D.J. (1995). **Psychologie**. Praha, Victoria Publishing.

Hunt, M. (2000). Dějiny psychologie. Portál, Praha.

Nakonečný, M. (1998). **Základy psychologie**. Academia, Praha.

Nakonečný, M. (1995). **Encyklopedie obecné psychologie**. Academia, Praha.

Nakonečný, M. (1995). Lexikon psychologie. Vodnář, Praha.

Plháčková, A. (2004). **Učebnice obecné psychologie**. Academia, Praha.

Sternberg, R.J. (2002). **Kognitivní psychologie**. Praha, Portál.

Švancara, J. (1994). **Úvod do kognitivní psychologie**. MU, Brno.

Švancara, J., Vašina, L., Kostroň, L. (1991). **Kapitoly z kognitivní psychologie**. MU, Brno.

Doporučená literatura:

Baddeley, A. (1999). Vaše paměť. Brno, Jota.

Corsini, R. J. ed. (1994). Encyclopedia of Psychology. 2nd ed. New York, John Wiley & Sons.

Eysenck, M.W., Keane M.T. (2008). Kognitivní psychologie. Praha, Academia. Gleitman, H. (1981, 1999). **Psychology**. New York, W.W.Norton.

Hartl, P. (1994). Psychologický slovník. Praha, Budka.

Hill, G. (2004). Moderní psychologie. Praha, Portál.

Hyhlík, F., Nakonečný, M. (1977). Malá encyklopedie současné psychologie. Praha, SPN.

Kolektiv autorů. (1969). **Emoce**. Praha, Státní zdravotnické nakladatelství.

Kostroň, L. (1997). Psychologie vytváření úsudků. Brno, MU.

Macintosh, N.J. (2000). IQ a inteligence. Praha, Grada Publishing.

Marek, A. M. (1992). **Psychologie - poznej sám sebe**. Olomouc.

Minski, M. (1996). Konštrukcia mysle. Bratislava, Archa.

Mühlbacher, H. (1993). Selektivní propagace. Praha, BaBtext.

Ruisel, I. (2000). Základy psychologie inteligence. Praha, Portál.

Samuel, D. (2002). Paměť. Praha, Grada Publishing.,

Solso, R.L. (1998). **Cognitive Psychology**. Reno, Allyn and Bacon.

Stan, F. (1995). Artificial Minds. Cambridge, The MIT Press.

Svoboda, M. (1992). Metody psychologické diagnostiky dospělých. Praha, CAPA.

Učební texty v adresáři „Učební texty“ na stránce <http://www.kostron.cz/>

Woodworth, R.S., Schlosberg, H. (1959). **Experimentálna psychológia**. Bratislava, Vyd. SAV

Praktická cvičení na internetu

Vizuální podněty:

Eyetricks: <http://www.eyetricks.com>

The Joy of Visual Perception - <http://www.yorku.ca/eye/thejoy.htm>

Visual Illusions Gallery - <http://dragon.uml.edu/psych/illusion.html>

Visual Perception - Daniel Chandler - <http://www.aber.ac.uk/media/sections/image.html>

Auditivní podněty:

Musical Illusions and paradoxes - <http://www.philomel.com>

Pozornost, vizuální pozornost:

Řada odborných článků v sekci „Papers“ zejména na téma vizuální pozornosti -

<http://www.klab.caltech.edu/index.shtml>

Kreativní řešení problémů, usuzování, usuzování ve stresu, systémová dynamika, teorie chaosu jejich přesahy do obecné psychologie :

+ řada textů v českém v kategorii "Učební texty" na stránkách Doc. PhDr. L.Kostroně., CSc., MA
<http://www.kostron.cz>

Programy Innovation Toolbox, Brainstorming Toolbox - <http://www.infinn.com> . Struktura programu, techniky rozvíjející kreativní myšlení v příručce k programu také na <http://www.kostron.cz>

Další užitečné odkazy budou uvedeny v e-learningovém kurzu PSY105: <https://elf.phil.muni.cz/elf2>

Bodový systém hodnocení:

	maximální počet bodů	minimální počet bodů
zkouška	50	27
písemná práce	35	20
účast na seminářích	15	5
celkem	100	52

bonus za průběžný test (nepovinný)	3
------------------------------------	---

Poznámka

Bodování účasti na seminářích:

15 bodů - účast na všech seminářích, 10 bodů - absence na jednom semináři, 5 bodů - absence na dvou seminářích. Při neúčasti vyšší než dvě absence student nezískává minimální počet bodů a nemůže ukončit kurz.

Celkové hodnocení:

A	100 – 95
B	94 – 90
C	89 – 80
D	79 – 70
E	69 – 52
F	nesplnění minimálního počtu bodů v některém z požadavků

Harmonogram

	Přednáška	Cvičení skupiny A	Cvičení skupin B+C
1.	16.9. (sudý t.)	16.9. (sudý t.)	23.9. (lichý t.)
2.	30.9. (sudý t.)	30.9. (sudý t.)	7.10. (lichý t.)
3.	14.10. (sudý t.)	14.10. (sudý t.)	21.10. (lichý t.)
	28.10. (sudý t.)	Státní svátek	
	4.11. (lichý t.)	Odevzdání písemné práce <i>Viz „Termín, způsob odevzdání a formální náležitosti písemné práce“</i>	
5.	11.11. (sudý t.)	11.11. (sudý t.)	18.11. (lichý t.)
6.	25.11. (sudý t.)	25.11. (sudý t.)	2.12. (lichý t.)

Seminář na téma diagnostiky kognitivních procesů

2 hod přednáška + 2 hod cvičení v rámci inovace předmětu

Přednáška	Seminář sk. 1	Seminář sk. 2	Seminář sk. 3
středa 27.11. (sudý t.) 18-19:30 učebna P31	čtvrtek 28.11. (sudý t.) 16-17:30 učebna U36	středa 4.12. (lichý t.) 12-13:30 učebna U32	středa 11.12. (sudý t.) 12-13:30 učebna U32

(Změna harmonogramu vyhrazena.)